

פנינים

עיונים וביאורים קצרים

ל'מצע' של ההר, כחלק בלתי נפרד מההר, ולכן קדושת השכינה היתה גם על ההר עצמו, ועד שגם הוא נעשה קדוש.

(עי' לקוטי שיחות חפ"ז עמ' 224 ואילך)

מדוע לא בער ההר?

וירד ה' על הר סיני

יכול ירד עליו ממש ת"ל כי מן השמים דברתי עמכם. מלמד שהרכין שמים העליונים ותחתונים והציען על ההר כמצע על המטה (יט, כ. רש"י)

לכאורה צריך עיון, מפני מה מתרץ רש"י כאן סתירה המתעוררת רק מכתוב לקמן, הרי באם הכתוב כאן מובן ואינו מוקשה הי' לו לפרש דבר זה רק לקמן - בפסוק "כי מן השמים" (ואכן גם שם מפרש רש"י דבר זה), ומדוע מביא פירושו כאן?

ויש לומר הביאור בזה:

לפני זה נאמר בכתוב "והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש" (יט, ח). והיינו, שההר העלה עשן בלבד אך לא בער בעצמו באש. ולכאורה דבר זה תמוה ביותר, שהרי אם "ירד עליו ה' באש", והיינו שהאש הי' על ההר ממש, הי' ההר עצמו צריך לבעור באש ולא להעלות עשן בלבד?

וזו קושיית רש"י כאן על הכתוב "וירד ה' על הר סיני", שאין כאן קושיא רק מהכתוב לקמן, אלא שמהכתובים כאן כבר עולה קושיא "יכול ירד עליו ממש", דאיך יתכן שירד ה' באש על ההר ממש, הרי באם כן הי' להר לבעור באש. ורק כחזוק לקושיא זו מביא גם פסוק שממנו משמע שדיבור ה' הי' "מן השמים". וק"ל.

(עי' לקוטי שיחות חפ"ז עמ' 223 ואילך)

מדוע נעשו ה"שמים" כ"מצע על המיטה"?

וירד ה' על הר סיני

יכול ירד עליו ממש ת"ל כי מן השמים דברתי עמכם. מלמד שהרכין שמים העליונים ותחתונים והציען על ההר כמצע על המטה (יט, כ. רש"י)

לשון רש"י "והציען על גבי ההר כמצע על המטה" תמוה, הרי גם אם הי' כותב "מלמד שהרכין שמים על גבי ההר וירד עליהם" היו הכתובים מובנים, ומה ענינה של 'הצעה' זו לפירוש הפסוק?

ויש לומר הביאור בזה:

מתוכן הפרשה בכללותה עולה, שירידתו של ה' על הר סיני הביאה לזה שההר עצמו נעשה קדוש, שלכן "השמרו לכם עלות בהר ונגוע בקצהו... לא תגע בו יד", "לא יוכל העם לעלות אל הר סיני, כי אתה העדותה בנו לאמר, הגבל את ההר וקדשתו" (יט, יב-ג. שם, כג). ולכאורה תמוה, אם הקב"ה דיבר "מן השמים", ורק שהרכין שמים אלו על הר סיני - כיצד נפעלה קדושה בהר עצמו?

ולכן מוסיף רש"י, שהשמים לא היו מונחים בלבד מעל הר סיני, אלא ש"הציען על גבי ההר כמצע על המטה", שכאשר מציעים מטה במצעי, הרי שוב אין מקום להפריד בין המטה לבין המצעים שעלי, כי הם נעשים למציאות אחת, ועד שהמצעים מאבדים מחשיבותם העצמית ונעשים כחלק בלתי נפרד מהמטה.

וכן הי' גם בהר סיני, שהקב"ה הציע את השמים על ההר באופן כזה, שהשמים והר סיני נעשו למציאות אחת, והשמים לא נותרו כמציאות נפרדת העומדת על ההר, אלא נעשו

פנינים

דרוש ואגדה

י"ט" - ענין הגילוי - מלכות. לאידך, בפרק כ' -
כתר - מבואר שהקב"ה מרום מהעולם ודיבר "מן
השמים", אך בזה עצמו מספר הפסוק הוא "י"ט",
כי, כמו שמפרש רש"י הי' כאן ענין הירידה והגילוי
- "הרכיבן שמים", והיינו שהבחינה הנעלית ביותר -
כתר - נתגלתה וירדה - הרכיבן - למטה. ונמצא שיש
כאן מספר (פסוק) "י"ט" - מלכות - כפי שכלול
ב"פרק כ'" - כתר.

(ע"פ לקופי שיחות חפ"ז עמ' 229)

בין פרק י"ט פסוק כ' לפרק כ' פסוק י"ט

וירד ה' על הר סיני

יכול ירד עליו ממש ת"ל כי מן השמים דברתי עמכם. מלמד
שהרכיבן שמים העליונים ותחתונים והציען על הר
(י"ט, כ. רש"י)

מדברי רש"י עולה שמהכתוב כאן "וירד ה' על
הר סיני" (י"ט, כ) משמע שהקב"ה "ירד עליו ממש",
ונצרכים אנו לפירוש שלא כן הי', אלא הכתוב
מתפרש שדיבר מן ה"שמים" כפי ש"הציען על
ההר". ומהכתוב לקמן "מן השמים דברתי עמכם"
(כ, יט) משמע שהקב"ה דבר "מן השמים" ממש,
ונצרכים אנו לפירוש שלא כן הי', אלא הכתוב
מתפרש "שהרכיבן שמים והציען על ההר".

והנה, אף שידועה השקו"ט בנוגע למקור מספר
הפרקים והפסוקים שבחומש, מ"מ מכיון שנתפשט
מספר זה בתפוצות ישראל, ומנהג ישראל תורה הוא,
לכן יש לבאר רמז במספר הפרק והפסוק שבפסוקים
אלו:

מבואר בספרי קבלה (ל"ח להאריז"ל בראשית ב, כג.
ועוד) שמספר י"ט בגימטריא אותיות המילוי דשם
הוי' (י"ד, ה"א, ו"א, ה"א, בגימ' י"ט), שענין
המילוי נצרך כאשר מבטאים את האות **דיבור**, ולכן
מספר י"ט מורה על ענין הדיבור והגילוי - ספירת
המלכות (ראה בכ"ז סידור עם דא"ח קטו, ב. ועוד). לאידך,
מספר כ' מורה על ספירת הכתר שהוא בחינה נעלית
ומרוממת מכל העולמות כולם. גם ידוע, שכל ספירה
כלולה מכל הספירות, ובענינו, גם בענין הדיבור
(מלכות) - מתגלה הבחינה הכי נעלית (כתר), וזהו
"כתר שבמלכות". וגם בכתר כלול ענין של גילוי עד
למטה, שזהו "מלכות שבכתר".

והשתא עולה יפה הרמז במספר הפרקים
והפסוקים: בפרק י"ט - ענין הדיבור והגילוי -
מבואר שהי' כאן גילוי וירידה על ההר ממש "וירד
ה' על הר סיני". אך בזה עצמו מספר הפסוק הוא
"כ", כי כמו שמפרש רש"י, הי' כאן גילוי הבחינה
הנעלית ביותר - כתר - "הרכיבן שמים". ונמצא, שיש
כאן מספר (פסוק) "כ" - כתר - כפי שכלול ב"פרק